

Συνέντευξη

Τέχνης έργα

Της ΝΑΤΑΛΙ ΧΑΤΖΗΧΑΝΤΩΝΙΟΥ

Ενας ολόκληρος τοίχος βαμμένος κυπαρισσι, επίπδες για να πέφτει η ματιά ακριβώς στο κέντρο. Κι εκεί μέσα από το λιλιπούτειο «παραθυράκι», πίσω από το τζάμι, πάνω σε λίγα χιλιοστά κόκκινο βελούδο, κάθεται εκείνος ο «κλέφτης» που κάποτε στριφογύριζε στον αέρα, ξεφεύγοντας από τα παιδικά χέρια που ήθελαν να τσακώσουν την «τύχη» τους. Στον ίδιο χώρο, τα επιδαπέδια φώτα, κάθε ένα χαραγμένο με τη διαφορετική γεωμετρία ενός πολύτιμου λίθου, αλλάζουν διαρκώς χρώμα. Πάνω στο στούντιο μια μακρόστενη κορνίζα προφυλάσσει 4 γεωμετρικά σχέδια που κάνουν ένα έργο τέχνης φτιαγμένο με σιούφεια υπομονή τα μεσημέρια κάποιου καλοκαιριού, με υλικό τα άχυρα μιας σκούπας. «Ορίστε. Αυτά είναι τα "τραγούδια" μου», μου λέει ο Λουκιανός Κηλαπδόνης. Η αρχιτεκτονική, η μουσική, οι εμμονές, το σινεμά, οι κατασκευές, οι μακέτες, «όλα», μου ξαναλέει, «ανήκουν στο ίδιο σύμπαν και προέρχονται από το ένα και αυτό πρόσωπο: δεν είναι μια μου πλευρά αυτό, άλλη το άλλο. Γι' αυτό κι όταν ασχολούμαι με κάτι, μου είναι αδύνατον να ασχοληθώ παράλληλα και με άλλο. Εχω την υπομονή ισοβίτη που μπορεί να κάτσει μέρες, ώρες να κάνει ένα ξυλόγλυπτο. Και τα τραγούδια πάντα ένα-ένα τα έγραφα. Άλλο σε ένα απόγευμα, άλλο δουλεύοντας ένα 7ωρο καθημερινά επί 18-20 μέρες. Οι άλλοι έχουν ταλέντο, ευκολίες. Εγώ έχω και χρόνο...».

Μία από καρδιάς κουβέντα με τον Λουκιανό Κηλαπδόνη, που εμφανίζεται την Τετάρτη στο Ηρώδειο σ' ένα πρόγραμμα με τραγούδια βιωματικά, αυθεντικά, πολυτραγουδισμένα

Ενας ολόκληρος γαλαξίας φτιαγμένος χαλί-χαλί είναι ο χώρος του στο «Μεταξουργείο». Το μισό του στούντιο ακόμα σε κιβώτια, για να ταξινομηθεί άσφρα με την υπομονή ισοβίτη, τη ματιά αρχιτέκτονα και την αισθητική μουσικού. Cut. Το πλάνο του Λουκιανού που φτιάχνει έργα τέχνης, ταξινομεί αναμνήσεις και επινοεί μικρές εκπλήξεις για όσους επισκέπτονται στο «Μεταξουργείο» το θέατρο της Άνας Βαγενά, το μουσικό του πατάρι ή το εστιατόριό τους, άλλαξε αυτό το καλοκαίρι. «Σφίνα» μπήκε το πρόγραμμα «Μ' αγιόκλημα και γιασεμί» και η μικρή του περιοδεία με την Κρατική Ορχήστρα Ελληνικής Μουσικής που καταλήγει την Τετάρτη στο Ηρώδειο. Ο ίδιος επιδίωξε τη συνεργασία με μια ορχήστρα που του άρεσε πάντα. Πήρε τηλεφώνη τον Σταύρο Ξαρχάκο, παλιό του γνώριμο, βρέθηκαν, επελέγησαν τα τραγούδια, ενορχηστρώθηκαν από τον πιανίστα Αχιλλέα Γουάστωρ και ερμηνεύονται από τον Λουκιανό αλλά και τον Δώρο Δημοσθένους και την Ηρώ Σαΐα. Το ρεπερτόριο, αντιπροσωπευτικό της πορείας του, ξεκινά από τα «Μικροαστικά», περνά από την εποχή του Μπισιά, παρεμβάλλει ένα μίνι αφιέρωμα στα τραγούδια του «οικοδεσπότη» Ξαρχάκου και επιστρέφει στον Κηλαπδόνη, φτάνει της «Ρίτας», του «Καουμπό» και των «Θερνών Ζινεμά». «Είναι», εξηγεί, «πρόγραμμα λιτό, χωρίς φρου-φρου. Εχω κάνει αρκετά τέτοια: και Βουλιαγμένες και Λυκαβητούς». Αυτή άλλωστε είναι...

«Γράφω ροζ ή μαύρα τραγούδια»

—Η πρώτη σας φορά στο Ηρώδειο...
«Είχα κάνει και μια συμμετοχή παλαιότερα για τη Βουλή των Εφήβων».

—Σας έχουμε συνθηώσει σε πιο «μπλουτζίν» χώρους.

«Θα το μάθω και το Ηρώδειο. Θα το κατακτήσω κι αυτό. Θα πάω να το περπατήσω το προηγούμενο βράδυ. Και ύστερα, σε τι διαφέρει η ουσία; Πάλι στη μέση θα είμαι, πάλι γύρω γύρω ο κόσμος και θα τραγουδάμε».

—Δέος;
«Εχουν γίνει και πολλά φρου-φρου και αρώματα στο Ηρώδειο. Δεν είναι ότι δεν το εκτιμώ, αλλά δεν έχω κανένα φοβερό δέος».

—Ο δικός σας κόρος είναι τα τελευταία χρόνια το πατάρι σας στο Μεταξουργείο. Εκεί μπορείτε να κάνετε πραγματικά ό,τι θέλετε.

«Και δεν είναι μόνο αυτό. Είναι τρία χρόνια που μένουμε δίπλα. Αν σκεφτώ κάτι για το πρόγραμμα, πετάγομαι κατευθείαν επάνω και κοιτώ στον κόρο αν μπορεί ή δεν μπορεί να γίνει. Το ξέρεις ότι ο Φελίνι, που έμενε κανονικά στην Πιάτσα ντι Σπίνια, στο κέντρο της Ρώμης, κάθε φορά που γύριζε μια ταινία, 3-4 μήνες, όσο διαρκούσαν τα γυρίσματα, έμενε σε ένα διαμέρισμα μέσα στην Ταινιοτάπη; Εβγαίνε το βράδυ και έβλεπε αυτούς που έφταναν τα σκηνικά. Κι ήθελε να είναι όλοι εκεί. Υπάρχει ένας μουσικός στην ΚΟΕΜ, ο Νίνο Κιτάβι, που ήταν μαθητής του Ρότα στο Ωδείο του Μπάρρι και ο οποίος είχε παίξει και φλαουτάκι στο «Αρμακορντ». Κι εκείνος μου έλεγε ότι την εποχή των γυρισμάτων όλη η ομάδα που συμμετείχε στην ταινία έμενε εκεί».

—Και το σινεμά είναι κομμάτι της ζωής σας.
«Όλη η γενιά μου είχε τέτοια σχέση με το σινεμά. Δεν υπήρχαν τότε και πολλοί δρόμοι για να "φύγει" κανείς. Θέατρο εμείς τ' αγοράι ειδικά δεν πολυβλέπαμε εκείνα τα χρόνια. Βλέπαμε ταινίες: νουάρ, γουέστερν, μετά πιάσαμε τη νουβέλ βαγκ από το ξεκίνημά της κι αργότερα φοιτητές στο Πολυτεχνείο της Θεσσαλονίκης είδα κι όλο το ρωσικό σινεμά Κυριακές πρωί στην Κινηματογραφική Λέσχη του Ζάνα. Το σινεμά τ' αγαπώ πάρα πολύ».

Τραγούδια - σεναριάκια

—Μερικά τραγούδια σας είναι ταινίες μικρού μήκους.

«Σεναριάκια, που μου έλεγε κάποτε ο Αγγελόπουλος».

—Γιατί δεν γράφονται πια πολλά τραγούδια-σεναριάκια;

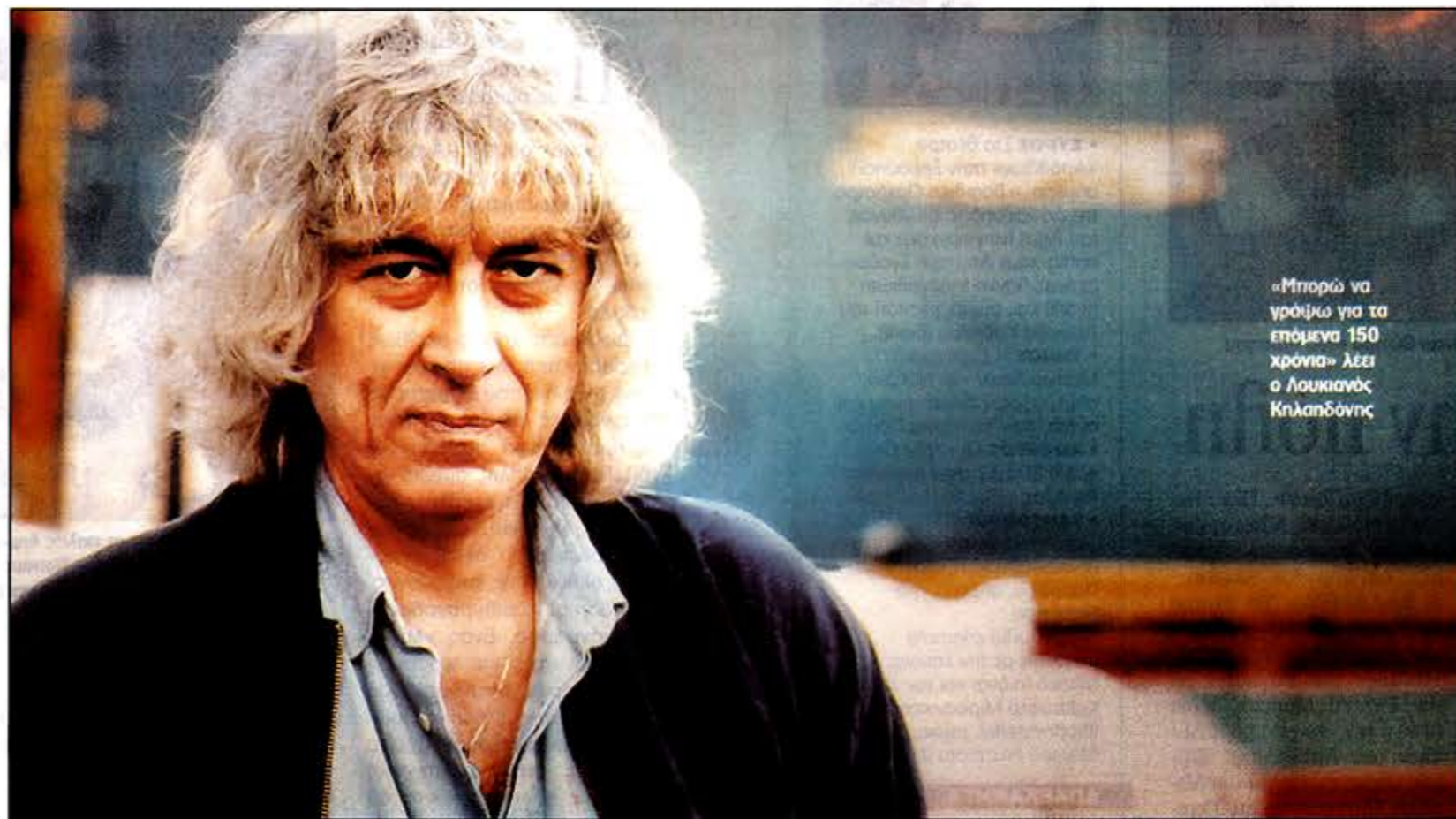
«Καμιά φορά μου φέρνουν νέα παιδιά στίχους τους. "Ρε σε", τους λέω, "τα τραγούδια γράφονται με ουσιαστικά κι επίθετα. Μην βάζετε πολλά ρήματα: αισθανομαι, μου λείπει. Αφήστε τα γαμημένα ρήματα και βάλτε εικόνες". Αλλά το έχουν όλο στο αφηρημένο. Κι όλοι με κάτι ιδανικές γκόμενες και γκόμενους. "Δεν υπάρχουν, ρε, αυτά", τους λέω».

—Εσείς γιατί γράψατε αφηρηματικά τραγούδια; Ποιο ήταν το μυστικό;

«Εξουα ιστορίες κι αυτές περιγράφω. Είναι αληθινές και τα περισσότερα πρόσωπα υπαρκτά. Δεν είναι του θεωρητικού και του αφηρημένου».

—Μέχρι μια εποχή κυρίως τέτοια τραγούδια γράφονταν. Τώρα τι έγινε; Δεν ζουν οι άνθρωποι ιστορίες;

«Το τραγούδι γενικά δεν περνάει καλή περίοδο

«Μπορώ να γράψω για τα επόμενα 150 χρόνια» λέει ο Λουκιανός Κηλαπδόνης

παγκόσμια. Εχει μετατοπιστεί το κέντρο βάρους απ' την ουσία του στην οπτική εντύπωση. Θυμάμαι τον Μπιθκότση στα Δελιανά, ίσιο, με ένα κοστουμάκι, μερικά απλά φώτα και μια καλή ορχήστρα. Εβγαίνε η Μοσχολιού, το ίδιο. Τώρα πήγαμε στην άλλη άκρη. Δεν ασχολείται κανείς με το τραγούδι αλλά με τον φρριπαλά που γίνεται πάνω στη σκηνή.

Ε, όταν το δάχτυλο δείχνει το φεγγάρι, ο πλίκος κοιτάει το δάχτυλο».

Μοναχικοί για μοναχικούς

—Υπάρχει και η άλλη πλευρά του τραγουδιού. Αλλά εσείς σε μία από τις πρόσφατες συνεντεύξεις σας είπατε ότι δεν ακούτε σύγχρο-

νο ελληνικό τραγούδι.

«Δεν είναι ότι δεν έχω εικόνα. Ακούω πολύ ραδιόφωνο. Αλλά τα περισσότερα από όσα ακούω δεν θέλω να τα ξανακούσω. Μετά τη δεκαετία του '50, που τα τραγούδια και τραγουδιόντουσαν και χορεύονταν, και τη δεκαετία του '60, φτάσαμε σιγά-σιγά σε τραγούδια γραμμένα από μοναχικούς δημιουργο-

Πάμε μια βόλτα στη Βουλιαγμένη; (23 χρόνια μετά...)

—Πάρτι στη Βουλιαγμένη θα μπορούσε να γίνει τώρα;

«Αυτή ήταν μια ευτυχισμένη στιγμή. Αιθιά, όπως οι εποχές κάνουν τους δημιουργούς, έτσι και οι εποχές κάνουν και τις μεγάλες εκδηλώσεις. Woodstock θα μπορούσε να γίνει τώρα; Εδώ ακούω γι' αυτές τις βραδιές στη Μαλακκία, που γίνονται με στρατιές από security. Στη Βουλιαγμένη δεν υπήρχε καμία προστασία. Το κράτισε ο κόσμος. Δεν συνέβη τίποτε κι ως είχαν τρελαθεί οι μισοί απ' την πανσέληνο. Για να ξαναγίνει, όμως, τώρα μια Βουλιαγμένη θα χρειαζόταν ο στρατός που έχουν οι φυτείες της κόκας στην Κολομβία».

—Αιθιά και τότε περιμένατε 70.000 άτομα;

«Περίμενα 3.000. Είχαμε, θυμάμαι, τελειώσει την προετοιμασία και με πήγε με ένα μηχανάκι η Ελένη Κούρκοιλα μέχρι τον Αστέρη, όπου είχαμε κλείσει για εκείνη τη βραδιά ένα δωμάτιο με την Άννα. Ηθελα να κάνω ένα ντους και να βάλω τα ρούχα της εμφάνισής. Κατά τις 9 παρά με ξαναπήρε η Ελένη με το μηχανάκι να με πάει πίσω.

Στο περιθώριο της συνέντευξης. Ο Λουκιανός σε κουβέντα με τον Διονύση Σαββόπουλο και τον Θόδωρο Αγγελόπουλο

Είχε σκοτεινιάσει, αιθιά καθώς γύρισα το κεφάλι μου είδα μια σκούρα μάζα κατά μήκος όλης της παραλίας. Κι εκεί ευχήθηκα να τελειώσει αυτή η βραδιά χωρίς πνιγμένους».

σπί, το ζητάγαμε από τον ιδιοκτήτη, μαζεύαμε ό,τι είχε ο καθένας, παίρναμε βερμούτ και μαζευόμασταν και χορεύαμε με ένα πικαπύκι στο πάτωμα. Τώρα, που υπάρχει το κέτερνγκ, πόνε τα πάρτι».

γούς για μοναχικούς ακροατές».

—Αλλά κι εσείς μοναχικό δρόμο δεν τραβήξατε κατά καιρούς;

«Ετσι ήμουν πάντα. Τα "Μικροαστικά" το '73 σε μια εταιρεία σαν την "Κολούμπα" ήταν νησίδα στο πέλαγος. Πάντα έβγαζα ένα πράγμα στο μυαλό μου, αδιαφορούσα για το τι θέλουν οι άλλοι και, αν η δουλειά μου άξιζε, ερχόταν ο κόσμος και την έβρισκε. Μόδες δεν ακολούθησα σε τίποτα: ούτε στο ντύσιμο ούτε στο κούρεμα ούτε στη μουσική. Εκανα ό,τι πίστευα, χωρίς να έχω καμία απολύτως αγωνία για το αν θα καθώ ή όχι. Που λέει κι ο μέγας Μπόρχες: "Γράφω για μένα, για τους φίλους μου και για να απαλύνω τη ροή του χρόνου"».

—Ετσι αποφασίσατε να γράψετε και στίχους;

«Για να περάσω καλά εγώ. Στίχους αποφάσισα να γράψω το '78, για να ακούω τα τραγούδια που δεν έγραφαν οι άλλοι. Γιατί έγραφαν πολύ ωραίους στίχους αλλά κανείς δεν είχε πλάκα, δεν έγραφε χαρούμενα τραγούδια, που να κλείνουν λίγο το μάτι. Είπα, θα τα γράψω εγώ, για να τα ακούω εγώ».

«Η ροζ ή μαύρα»

—Γράψατε, όμως, και υπέροχα, «σκοτεινά» τραγούδια, που δεν τα παίζετε συχνά: «Νύχτα της καταστροφής», «De cadenza».

«Λέω να κάνω ένα πρόγραμμα Τρίτη βράδυ στις τρεις τα ξημερώματα, να το πω "Καταραμένες βραδιές για καταραμένους μοναχικούς" και να παίξουμε με λίγα φώτα όλα αυτά. Είναι άλλο το Σαββατόβραδο, που ο κόσμος ζητάει τον "Καουμπό"».

—Έχετε μια «φωτεινή» πλευρά για πάρτι και μια «σκοτεινή» για καταραμένες βραδιές...

«Η ζωή μου είχε μέχρι τώρα και πολύ μεγάλες καρέες αλλά και μεγάλες στενωπόριες. Διάφορες αρρώστιες στην οικογένεια. Απ' τη στιγμή που μπήκα στον κόρο, το φως και το σκοτάδι πήγαιναν παράλληλα: τότε, πριν από την Άννα, απ' τη μια ήταν οι παρές και τα κορίτσια, κι απ' την άλλη οι αρρώστιες στην οικογένεια. Και σε κάθε μου δουλειά υπάρχουν πολλά χαρούμενα τραγούδια και λίγα πικρά. Δεν πρόβαλα ούτε τη μία ούτε την άλλη πλευρά. Τα περισσότερα χαρούμενα είναι σου μπληρωματικά της κόλασης μέσα στην οποία ζούσα τότε. Γινόταν δίπλα σφαγή, έκλεινα τις πόρτες κι έγραφα ένα χαρούμενο. Ετσι είμαι: γράφω ή ροζ ή μαύρα τραγούδια. Δεν μπορώ να γκρίζω».

—Τραγούδια γράψατε τώρα;

«Όχι ακόμα. Είμαι Καρκίνος, ζώδιο του σπιτιού. Εδώ και 3-4 χρόνια περνάω μια μεταβατική κατάσταση, επειδή πρέπει να φτιάξω τον κόρο μου, αλλιώς δεν λειτουργώ...».

—Σας ενοχλεί αυτή η ερώτηση; Θα μπορούσατε να απαντήσετε: «Δεν χρειάζεται να γράψω άλλω».

«Αυτό λέω. Μήπως τα ξέρουν όλοι όλα; Η αλήθεια είναι ότι όσο περνούν τα χρόνια τόσο περισσότερο θέλω μια δουλειά να έχει έναν άξονα και να μην είναι τραγούδια κορόπια. Ο πυρήνας είναι ο ένας μου στόχος και η προϋπόθεση να γίνουν αυτά τα τραγούδια θέαμα ο άλλος. Πάντα μου άρεσε να φαίνεται και το εικαστικό μέρος που κρύβεται πίσω απ' την ηχητική μου δουλειά. Κι αυτό έκανα ακόμα κι όταν δεν το είχα συνειδητοποιήσει. Αυτό δεν ήταν η Βουλιαγμένη, το κοκτέιλ πάρτι στον Λυκαβητό; Αλλά δεν έχω καμία αγωνία για το αν θα γράψω τραγούδια. Μπορώ να γράψω για τα επόμενα 150 χρόνια. Δεν μου τελειώσαν οι ιστορίες».